

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו.....1
- ב. זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע.....3
- ג. היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג.....4
- ד. דבראיה לא קני.....4
- ה. במקח וממכר.....5
- ו. מקח וממכר ולחזי זוזי ממאן נקט לא צריכא דנקט מתרוייהו מחד מדעתיה ומחד בעל כרחיה ולא ידענא מי הוא מדעתיה ומי הוא בעל כורחיה.....6

דף ב.

א. שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו

בכל ספק ממון¹ ואחד מהם מוחזק בממון, אמרו חז"ל המוציא מחבירו עליו הראיה ואין מוציאין מיד המוחזק.

¹ מבואר בכמה מקומות בש"ס ובפוסקים, וכשמעמידים הדבר בחזקת המוחזק א"צ לישבע אפילו היסת, שהרי ממון המוטל בספק הוא, ואין משביעין אלא בטענת ברי ולא בטענת ספק ודיני תפיסה וכללי קים לי מבוארים בפוסקים בחו"מ לאחר סימן כה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

היו שנים² מוחזקים בממון וכל אחד טוען שלי הוא יחלוקו ביניהם³. וכן בספק קנין בהפקר אין מוציאים מיד המוחזק.

לפיכך שנים⁴ או חזין בכלי אחד, או שהיו יושבים בצד ערימה של חטים המונחים בסימטא⁵ או בחצר של שניהם, זה אומר הכל שלי וזה אומר הכל שלי, כל אחד מהם נשבע שיש לו חלק בזה הדבר⁶, ושאינו לו בה פחות מחציה⁷. כמבואר להלן דף ה:

ושבועה זו תקנת חכמים היא שאינם חולקים בלא שבועה כיון ששניהם או חזין בו, כדי שלא יהא כל אחד תופש בטליתו של חבירו ונוטל בלא שבועה. כמבואר להלן דף ב. ודף ד.

ואם אמר אחד לחבירו השבע וטול כולו שומעין לו, ואם גם השני אינו רוצה לישבע חולקין בלא שבועה.

ודוקא שהוא מונח בסימטא או בחצר של שניהם או בצד הערימות כמו שנתבאר, אבל אם הבית של אחד מהם וחבירו דר אצלו⁸ וחלוקים על נכסים המונחים בבית, למי הם

² שו"ע ונו"כ חו"מ קלח א

³ וכתב הסמ"ע שם סק"ו בשם הטור שלדעת רש"י (שם ב. ד"ה במקח) ורמב"ן (שם ד"ה וי"א) לא אמרו יחלוקו אלא כשאפשר שזה של שניהם, ששניהן זכו בו והיינו כשמצאו והגביהו כאחד או שלקחו כאחד הוא דאמרינן יחלוקו, אבל כשיש ודאי רמאי כגון שכל אחד אומר אני ארנתי אין חולקין, אלא יהא מונח עד שיבא אליהו, ולדעת הר"י (שם: תוד"ה אי) והרא"ש (שם פ"א סי' א), ועי' קצה"ח ונה"מ שם. ומדסתם המחבר ולא חילקו בכך משמע דס"ל כר"י והרא"ש, כן העלה הסמ"ע (סק"ו). ועיין אורים ה.

⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁵ טור כתב זה בשם הרמב"ם [המובא בציונים אות א'] בסימן קל"ט סעיף ו', וכתב עליו שם ז"ל, נראה דס"ל כיון שהיא מונחת בסימטא שהוא מקום הראוי לקנות ושניהם יושבים בצידה חשוב כאילו שניהם מוחזקים בה, עכ"ל. סמ"ע ב שם

⁶ והכא ליכא שבועת שוא דאימר תרווייהו בהדדי אנבוה, חי' רע"א שם

⁷ ונוסח שבועה זו בזה הלשון הוא, מפני שבוה הלשון יתקנו כמה רמאויות שהיו אפשר להיות בדעת הנשבע אם היה נשבע בלשון אחר, שאם היה נשבע סתם שאין לו בה פחות מחציה, היה אפשר לפרש כוונתו אפילו אין לו בה כלום באמת הוא נשבע, והכי נשבע שבועה שאין לי בה כלום אפילו מה שהוא פחות מחציה אין לי בה והרי אין לו בה כלום, והוא צריך לישבע שיש לו בה חציה, ואם ישבע שיש לו בה חציה הרי מרע לדיבוריה שאמר כולה שלי, ואם ישבע כולה שלי הרי אי אפשר ליתן לו כולה שהרי חבירו תפוש בה, ואתי לאפוקי לעז על ב"ד שנשבע שכולו שלו והם אומרים שיחלוקו, לכך ישבע בזה הלשון אני אומר שיש לי בה ודעתי אפילו כולה יש לי בה, ולדבריהם שאינם מאמינים לי בכולה אני אומר יש לי בה חלק, ואם תאמרו שליש או רביע, שבועה שאין לי בה פחות מחציה. לבוש שם וסמ"ע ה

⁸ כלומר שאסף את פלוני חברו לדור אצלו בבית כיון שהוא עיקר הבית הנכסים בחזקתו וה"ה אפילו אין הבית שלו לחלוטין רק שהוא שכר הבית ופורה השכירות רק שאסף את חברו אצלו הנכסים בחזקתו לבדו כיון שהוא לבדו שכר הבית לאפוקי כששניהם שוכרים הבית ואין האחד עיקר בבית יותר מאחר אז חולקים כן היא בריב"ש שם. ש"ך שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

שייכים הרי הם בחזקת בעל הבית שהוא מוחזק בו, אבל⁹ בעניין קניית דבר הפקר שנכנס לבית מעצמו, או לענין קניית מציאה שם, שניהן שווים, ודינו כנ"ל.

ושנים שהיו חלוקים על גג שעל ביתם שיש להם בשותפות כל אחד אומר כולה שלי, הרי הוא כאילו שניהם תפוסים בו וחולקין בשבועה.

אם אין¹⁰ שניהם מוחזקים בחפץ או בקרקע אמרו חז"ל כל דאלים גבר.

דבר שהפוסקים¹¹ חולקים בו ואין אחד מהם מוחזק, אם הוא דבר ששייך בו חלוקה חולקים ביניהם, ואם לא שייך בו חלוקה, כל דאלים גבר.

ב. זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי האומר כולה שלי

ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי

ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה

נוטל רביע

ואם זה אומר כולה¹² שלי וזה אומר חציה שלי, האומר כולה שלי ישבע שיש לו בה ושאיין לו בה פחות משלשה רביעיות, והאומר חציה שלי ישבע שיש לו בה ושאיין לו בה פחות מרביע, זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע¹³.

במה דברים אמורים שנשבע על שלשה רביעיים בחפץ שאינו עומד ליחלק, אבל אם הוא דבר העומד לחלוק יכול זה ליטול החצי שמודה לו בלא שבועה, ואחר כך נשבע כל אחד שיש לו בה ושאיין לו בה פחות מחציה.

⁹ סמ"ע ד

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם קל"א א ד וקמן כב

¹¹ רמ"א קל"א ד ועי' בנו"כ שם, וכתב הט"ז דה"ה בכל תיקון שבש"ס, אף על גב דבעלמא ס"ל להרא"ש שהביא הטור בסימן ל' בשמו דהממע"ה, מודה הכא כשאין שניהם מוחזקים שהולקים או כל דאלים גבר.

¹² שו"ע ונו"כ שם ב

¹³ תוס' בריש פרק קמא דב"מ [ב' ע"א ד"ה וזה נוטל] הקשו, למה לא יהא נאמן לומר חצי שלי במינו דהיה אומר כולה שלי, ותירצו דמינו להוציא לא אמרינן. ועיין לעיל סוף סימן פ"ב שכן כתב ג"כ הטור [סעיף י"ט] אענין אחר. סמ"ע שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ולהלך דף ז. יבואר בעזה"ת שכל זה דוקא כשאוחזין בשפת הטלית שאין ביד שום אחד ממנה ג' על ג' אצבעות שהוא שיעור בגד¹⁴, שהוא שיעור בגד, שבזה יד שניהם שוה בו ואז חולקין אותה.

אבל אם כל אחד ואחד אוחז קצתה בידו זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, זה נוטל עד שידו מגעת וזה נוטל עד שידו מגעת, והשאר¹⁵ חולקין אחר שנשבעין על הדרך שנתבאר. וי"א¹⁶ שנשבעין גם על מה שבידם וכן עיקר.

ג. היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג

דין שנים אוחזים¹⁷ שייך גם בבהמה, או שהיו רוכבים על גבי בהמה אחת, או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג.

ד. דבראיה לא קני

¹⁴ סמ"ע שם י, שכיון שהוא פחות מג' כיון שאינו דבר חשוב אין ראוי לומר עליו שימלנו קודם חלוקה, אבל ודאי אם רוצה לימלו מקודם אף שהוא פחות מג' על ג' הרשות בידו, וכן משמע בהרא"ש (ב"מ פ"א סי' יג), ע"ש, ש"ך (סק"ד) ונכון. ש"ך שם ח

¹⁵ כן הוא לשון המיימוני פ"ט דטוען [ה"ט], וס"ל שדוקא על המותר נשבעין, אבל מה שהוא ביד כל אחד א"צ לישבע עליו אלא אם ירצה מגלגלין אותו כדמסיק, וכ"כ המ"מ בשם רב האי גאון [משפטי שבועות ח"ב שער ט"ו],

¹⁶ ה"ה כתב שהראב"ד [הובא ברמב"ן] והרמב"ן [ב"מ ז' ע"א ד"ה מחוין] והרשב"א [שם ד"ה מחוין] ס"ל דנשבעין גם על מה שביד כל אחד, וכוותיהו סתם ג"כ הטור [סעיף ה']. ומהתימה על המחבר ועל מור"ם שלא הזכירו דעת החולקין שהן רוב מנין ובתראי, וכן נקט הש"ך ה, ואורים ט

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

כל מציאה¹⁸ שמן הדין היא של מוצאה¹⁹, אינו זוכה בה עד שתגיע לידו²⁰ או לרשותו באחד מדרכי הקנין²¹, אבל הבטחה²² וראיה בעלמא²³, אינה קונה ואפילו נפל על האבירה, כל זמן שלא עשה קנין המועיל לא זכה, ואם בא אחר וקדם והחזיק בה זכה, ואף אם עשה מעשה קנין, אם לא נתכוין לקנות, כגון שסבור שהוא שלו, יש אומרים²⁴ שלא קנה.

ה. במקח וממכר

שנים שחלוקין על המקח²⁵ וטוענים שלהם נמכר, זה אומר אני קניתי וזה אומר אני קניתי בין שהמקח בידו ובין ששניהם תופסים בו, נשבע כל אחד שבועת תקנת חכמים, ונוטל חצי המקח וחצי הדמים.

¹⁸ שו"ע ונו"כ רסח א

¹⁹ היינו כשיכול לזכות בה עפ"י האופנים שיתבארו בעז"ה"ת בפרקים הבאים כגון שאין בה סימנים ואינה בדרך הינוח וכדומה

²⁰ וכתב הש"ך סימן רסח סק"ה שידו אינו קונה שלא מדעתו באופן שחצרו אינו קונה, ובקצה"ח שם סק"ב כתב בשם מהרי"ט שידו קונה שלא מדעתו, והקצה"ח כתב שלשימת רש"י שגם בידו צריך הגבהה ג' טפחים הרי ידו מדין קנין הוא ולא מדין חצר, ובקנינים אינו קונה שלא מדעתו, והנה"מ שם סק"ב מחלק שאם החפץ כולו בתוך ידו ודאי לא גרע מחצרו וקונה שלא מדעתו, ומה שהצריך רש"י הגבהה ג' טפחים הוא כשאינו תופס בידו רק מקצת החפץ והשאר מונח חוץ לאויר ידו, שגם בחצר אינו קונה כשמקצת החפץ חוץ לחצרו, ואז צריך הגבהה ג' טפחים וצריך גם דעת קונה. אמנם ברמ"א סימן רסח סעיף ג ציין לסימן רלב סעיף יח, שקנין ידו דומה לקנין חצר, וכן משמע בש"ך שם, וכן העלה בשו"ת שערי רחמים חו"מ סימן ט.

²¹ בהגבהה או במשיכה וכו'

²² עיין שו"ע ערה ב ואפילו ישב אצלו לשמרו. ועי' ב"ח שהביא גירסת הראשונים חבטה בהפקר, והיינו נענוע בלא הגבהה, עיין שם, ועי' שו"ע סימן קלח סעיף א ובנו"כ שם, ועי' כנה"ג סימן רעג, ועי' חתן סופר בפתיחה לשער המקנה מ"ש כמה חידושים למ"ד דהבטחה בהפקר קונה

²³ אא"כ במקום שקונה מדין ד' אמות, כמו שיתבאר בעז"ה"ת להלן דף י שאז זוכה אפילו בלא נפילה, והסכמת הפוסקים להלכה שאפילו נפל עליה לא אמרינן דגלי דעתיה שלא רצה לקנות בד' אמות, רמ"א שם. ובערוה"ש כתב שאם ידענו שלא כוון לקנות בד"א ודאי שאינו קונה בנפילה, וצ"ע דא"כ אפילו לא נפל לא קנה.

²⁴ שו"ע ונו"כ ערה כה גבי נכסי הגר וכתבו התוס' ב"ב דף נד ע"א דאע"ג דחצרו קונה שלא מדעתו, היינו שאינו יודע אם הוא בחצרו ואילו היה יודע היה מתכוין לקנות, אבל כשיודע ואינו מכוין לקנות לא קנה, ומסתבר שסברא זו שייכת בכל הקנינים. אמנם בש"מ שם פירש בהא דעודר בנכסי הגר לא קנה משום שעושה קנין חזקה, ולכן אינו קונה בלא דעת, אבל המגביה מציאה קונה כדין חצר שקונה שלא מדעתו, ומשמע שמחלק בין קנין חזקה לקנין יד. ובשו"ת שערי רחמים חו"מ ה' זכיה סימן ט הביא שיטות הפוסקים בזה, ודן שם באיזה חסרון ידיעה מיקרי חסרון כונה לקנות, שהרי בכל חסרון ידיעה אפשר לומר כסברת התוס' שאילו ידע היה רוצה לקנות, עיין שם. ועי' להלן סעיף מז בדין שליח שלא נתכוין לקנות.

²⁵ שו"ע חו"מ רכב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ובקרקע²⁶ אם אינו ידוע מי זכה קודם באותו יום, וכן בשטרות שאין בהם זמן ואינו ידוע מי זכה קודם, כיון שאין שניהם מוחזקים זה²⁷ יותר מזה²⁸, הדבר מסור לדיינים²⁹, ולמי שדעתם נוטה יעמידו השדה בידו.

נחלקו הפוסקים³⁰ במטלטלים כשאין אחד מהם מוחזק, אם אמרין שודא דדייני.

דף ב:

ו. מקח וממכר ולחזי זוזי ממאן נקט לא צריכא דנקט מתרוייהו מחד מדעתיה ומחד בעל כרחיה ולא ידענא מי הוא מדעתיה ומי הוא בעל כורחיה

כבר התבאר במסכת קידושין דף עג: ודף עד. ששנים שחלוקין על המקח³¹ וטוענים שלהם נמכר, זה אומר אני קניתי וזה אומר אני קניתי, נאמן המוכר לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי.

אימתי בזמן שהמקח יוצא מתחת ידו, שאז הוא נאמן במיגו שיכול ליתנו לאיזה צד שירצה כיון שהוא בידו³², אבל אם אין המקח יוצא מתחת ידו

²⁶ שו"ע ונו"כ רמ"ג

²⁷ וכתב בד"ג כלל כה סימן יא בשם שו"ת חת"ס סימן קמב (ד"ה ולטענתו הב') שבמקום שאין חזקת מרא קמא, זה שנכתב על שמו במאבן הוא המוחזק, וכ"כ בשם שו"ת שו"מ, עיין שם, ועי' ד"ג כלל לו סימן ו.

²⁸ כתב הפרישה שאפילו אחד מהם עשה חזקה, אינו נעשה מוחזק בזה, וכתב הסמ"ע ס"ק יד שגם המוכר או הנותן אינו נאמן לומר מי זכה קודם, מאחר שאין הדבר עוד בידו, כדין שנים החלוקים במקח זה אומר אני לקחתיה, כמו שיתבאר להלן ומ"מ נאמן כעד אחד, ומשמע דאפילו בקרקע שיש לו חזקת מרא קמא לא מיקרי בידו.

²⁹ והוא מ"ש בגמרא שודא דדייני, ורש"י פירש שהדיינים אומדים דעת הנותן או המוכר למי אוהב יותר, או שאר אומדנא. אבל ר"ת פירש שאינו תלוי באומד כלל, אלא למי שירצו הדיינים. ועי' בש"ך סק"ד מ"ש בענין שוחד לדייני שודא וכתב הרמ"א שאין דנים שודא דדייני רק בדיין מומחה, והש"ך מסתפק אם בזמננו יש דין דיין מומחה.

³⁰ ברמ"א סימן רמ סעיף ג הביא ב' הדיעות ולא הכריע

³¹ שו"ע חו"מ רכב א

³² האחרונים האריכו בביאור השיטות, הסמ"ע כתב בשם הר"ת והרא"ש שבזמן שהמקח בידו נאמן מכת מיגו דאי בעי היה מוסרו למי שאומר עליו שמכר לו, ואינו נאמן אלא כשלקח מעות משניהם או מאחד והוא שמעיד עליו שמכר לו, אבל אינו נאמן לומר שנתרצה לזה שלא נתן מעות, דהוי מיגו במקום עדים, אבל הרי"ף ורש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

אינו אלא כעד אחד בלבד, ודינו בעדות זו כדין כל אדם³³ שהרי אינו נוגע³⁴ בעדותו³⁵.

במה דברים אמורים כשלקח מעות משניהם, אולם אם קיבל מעות רק מאחד, י"א³⁶ שנאמן לומר שנתרצה למכור למי שלא שילם, גם אם אין מקחו

ס"ל שאפילו אומר שנתרצה לזה שלא נתן המעות, וזה שנתן המעות בע"כ נתן לו נאמן, והטעם דכשמקחו בידו מידק דייק שלא לחזור מזה שנתרצה לו ונתן מעות, כדי שלא יעמוד במי שפרע, וכתב הסמ"ע שכן דעת הרמב"ם. אולם והש"ך נקט שדוקא כשיש עדים או שנתברר עפ"י הלוקחים מי הוא שנתן המעות, אמרינן דמסתמא נתרצה לזה שנתן המעות, אבל כשלא נתברר אלא עפ"י המוכר, נאמן גם לומר שנתרצה לזה שלא נתן המעות כשמקחו בידו, במינו דלא היה מודה שקיבל המעות מהשני. ועיין פתחי חושן חלק ח פרק יג סעיף מה.

³³ הקצה"ח סק"ד כתב שאפילו כשמעיד שמכר למי שלא נתן לו מעות, שסובר הר"ח שאינו נאמן כשמקחו בידו, משום דהוי נגד חזקה, מ"מ כעד אחד מהני, דכשם ששני עדים נאמנים אפילו נגד חזקות טובא, ה"נ עד אחד נאמן לחייב שבועה או לפטור משבועה, ועי' קצה"ח סק"ב בשיטת הרמב"ם, ועי' נה"מ סק"ג.

³⁴ כתב הש"ך סק"ב בשם הג"א דהאידנא שתיקנו שבועת היסט לא חשיב כעד אחד, כיון שיכול הלוקח השני להשביעו היסט בטענה שקנה ממנו, ועד שצריך שבועה לא חשיב עד, וצריך לפרש דאיירי הכא שפטר והו משבועה, ובקצה"ח סק"ג כתב שדוחק לפרש דפטר והו משבועה, והא דלא חשיב נוגע משום דכיון שהחפץ ביד השני הרי אין המוכר יכול להוציאו מידו, ולכל היותר ישלם דמיו, והרי מחזיר הדמים, ונמצא שאינו נוגע בעדות.

³⁵ הרמב"ם והמחבר שכתבו שנאמן כעד אחד ואינו נוגע בעדותו, ואיירי בדנקט זוזי מתרווייהו, שאם קיבל רק מאחד או שלא קיבל משניהם, וטענת הלוקחים הוא שקנו במשיכה, הרי נוגע הוא לומר שנתרצה לזה שנתן מעותיו, כדי שלא יצטרך עוד להוציא מהשני, ואף שלא קיבל משניהם, לפעמים האחד נוח לו יותר להוציא ממנו המעות, אבל הרמ"א כתב לא שנא נקט זוזי מחד, לא שנא נקט זוזי משנים ואמר שאחד מהם נתן לו בעל כרחו, ותמה הסמ"ע על הרמ"א, שלכאורה קאי אסיפא שאין מקחו בידו שנאמן כעד אחד, וזה אינו, שלדעת הר"ף נאמן כתר, כמו שיבאר להלן, ולדעת הר"ח אפילו מקחו בידו אינו נאמן לומר שהוא של זה שלא נתן מעות, ועי' בט"ז מ"ש בביאור שיטת הרמב"ם ודחה דברי הסמ"ע. והש"ך ביאר בדברי הרמ"א שלא כתב כן אלא לענין נאמנות המוכר, ולאפוקי מפירש"י והר"ף בדנקט זוזי מחד נאמן אפילו אין מקחו בידו, קמ"ל דאין חילוק, אבל מ"מ יש חילוק בין נקט זוזי מחד כשידוע בעדים או עפ"י הלוקחים ממי לקח, דאמרינן ממי שנמל מעות לזה נתרצה. ועיין בנה"מ סק"א מה שתמה על הש"ך, וע"כ פירש הנה"מ דהרמ"א פסק כהרמב"ן דאפילו אומר שנתרצה למי שלא נתן לו מעות נאמן, המבואר להלן. עוד כתב הנה"מ דהא בדנקט זוזי מחד נאמן לומר שנתרצה להאחר, היינו דוקא כשהמוכר אמר מעיקרא כשנתן המעות לא נתרצה לו אלא נתן בעל כרחו, אבל כשהמוכר מודה שבתחלה נתרצה לו וכבר עשה משיכה או שטוען שקודם שעשה משיכה חזר בו ורוצה לקבל מי שפרע, אין המוכר נאמן עד שיברר בעדים שחזר בו קודם שעשה משיכה, עיין שם.

³⁶ דעת הר"ף שאם קיבל מעות מאחד נאמן לומר שנתרצה לשני, כתב הסמ"ע שהטעם הוא כיון שאומר דבר שאינו מסתבר שיתרצה דוקא למי שלא נתן מעות, אמרינן ודאי הדבר ברור אצלו בלא ספק, ואינו חשוד שישקר במזיד, משא"כ בדנקט זוזי מתרווייהו מחד מדעתו ומחד בע"כ, אינו נאמן משום דאפשר שאומר בדמיו. ובנה"מ פירש כהרמב"ן דאפילו אומר שנתרצה למי שלא נתן לו מעות נאמן, ולא מיבעיא כשלא עשו קנין רק מעות, כיון שיכול מן הדין לחזור בו, ודאי דהוי בע"ד על החפץ ויכול לומר מכרתי לזה, וקנה מדין אודיתא, ואפילו עשה קנין וטוען המוכר לא נתרציתי למכור לך וקנין שלך לאו כלום, וחבירו עדיין לא עשה שום קנין, ג"כ מסתבר טעמיה דהרמב"ן דכיון שטוען לא מכרתי לך נאמן בשבועת היסט, דלגבי נפשיה שיש לו חזקת מרא קמא ודאי שלא שייך חזקה שנתרצה למי שנתן מעות, וממילא יכול למכור החפץ לאחר, ואם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

בירו. ולמי ששילם רק אם מקחו בירו. וי"א³⁷ שנאמן רק שנתרצה למי ששילם והוא שמקחו בירו, אך אם אין מקחו בירו, או לומר שמכר לאחד שלא שילם, אפילו מקחו בירו, אינו נאמן אם יש עדים מי שילם או שנתברר עפ"י הלוקחים מי הוא שנתן המעות³⁸.

ואם המוכר עצמו אינו יודע עתה למי מכר³⁹, בין שהמקח בירו ובין ששניהם תופסים בו, נשבע כל אחד שבועת תקנת חכמים, ונוטל חצי המקח וחצי הדמים.

אמר להשני שימושך ויקנה ודאי קנה, ולא נחלקו הפוסקים אלא כשכבר עשו שניהם קנין ויש עדים שאמר לאחד משוך וקני, ואין ידוע למי אמר כן, שבבב"ג ודאי יצא החפץ מרשותו, ואינו אלא כמעיד של מי הוא, בזה ס"ל להר"ח דלא מהימן נגד חזקה שבודאי נתרצה למי שנתן המעות.

³⁷ הסמ"ע בשם הר"ח והרא"ש שבזמן שהמקח בירו נאמן מכח מינו דאי בעי היה מוסרו למי שאומר עליו שמכר לו, ואינו נאמן אלא כשלקח מעות משניהם או מאחד והוא שמעיד עליו שמכר לו, אבל אינו נאמן לומר שנתרצה לזה שלא נתן מעות, דהוי מינו במקום עדים

³⁸ הש"ך נקט להלכה כדעה זו דעת הר"ח והרא"ש ואינו נאמן לומר שמכר לזה שלא נתן המעות, אפילו מקחו בירו, מיהו היינו דוקא כשיש עדים או שנתברר עפ"י הלוקחים מי הוא שנתן המעות, אמרינן דמסתמא נתרצה לזה שנתן המעות, אבל כשלא נתברר אלא עפ"י המוכר, נאמן כשמקחו בירו במינו דלא היה מודה שקיבל המעות מהשני, והקצה"ח סק"א תמה דא"כ גם כשנודע מפי הלוקח יהא נאמן הלוקח במינו שלא היה מודה, ומ"ש הר"ן והמ"מ בשיטת רש"י שמוכר נאמן רק כשהלוקחין בפניו, כתב הקצה"ח שמרש"י מוכח דהיכא דנקיט זווי מאחד, נאמן אפילו משהלכו להם, עיין שם.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

